

Maras och ungdomsgäng, lokalsamhälle och polis i Centralamerika



Innehåll

Prolog.....	5
Introduktion	7
Om studiens mål, omfattning och metoder	7
1. Maras som kulturellt fenomen och organisation.....	10
Introduktion.....	10
Maras och identitetsbyggandet.....	10
Organisationens grundläggande egenskaper	11
Riter och normer för gängmedlemmar	12
Anteckningar om särskilda förhållanden för kvinnliga medlemmar	13
Effekten av fängelsevistelser för organisationen och	
dess medlemmar	14
Två olika versioner av hur Maras är organiserade.....	15
2. Vad gängmedlemmar gör	17
Introduktion.....	17
Kriminalitet och användning av droger	17
Fritidsaktiviteter och legalt arbete	18
Att alltid vara beredd på våld är krävande	19
Den ökade användningen av utpressning i gängkontrollerade	
områden.....	20
3. Varför blir vissa unga människor gängmedlemmar?	22
Introduktion.....	22
Två olika frågor.....	22
Riskfaktorer bland pojkar och unga män	22
Riskfaktorer bland flickor och unga kvinnor	24
Gängmedlemmars relativa normalitet	24
Slutsatser	25
4. Gängen och deras grannskap	26
Introduktion.....	26
En viktig och komplicerad relation	26
Två grupper, två uppfattningar	26
Stor efterfrågan på hjälp utifrån men nästan ingen erbjuds	28
5. Polisen, lokalsamhällena och gängen.....	29

Introduktion.....	29
Korruption inom polisen	29
Repressiva åtgärder jämfört med andra strategier	30
Slutreflektioner.....	30
6. Att lämna gänget: inte enkelt men möjligt	31
Introduktion.....	31
Regler för att lämna gruppen – enligt gruppens berättelse och i verkligheten	31
Många gängmedlemmar vill lämna gruppen	32
Sammanfattning.....	33

Published by Sida 2008

Department for Latin America, Rela/Informationsdepartment

Author: Pierre Frühling på uppdrag av Sidas informationsavdelning

Översättning: Ord & Stil

Printed by Edita Communication, 2008

Art. no.: Sida45307sv

This publication can be downloaded/ordered from www.Sida.se/publications

Prolog

Närvaron av kriminella ungdomsgäng – *pandillas* på spanska – är sedan länge en nästan permanent del av vardagslivet i Centralamerika, även om deras antal, geografiska spridning och karaktär har varierat över tiden och från ett land till ett annat. Under det senaste decenniet har emellertid en kvalitativt ny typ av kriminella ungdomsgäng utvecklats och slagit rot i tre länder i regionen – El Salvador, Honduras och Guatemala. Denna nya typ av gäng – som kallas *maras* – har snabbt blivit ett stort problem för dessa länders regeringar och en källa till fruktan bland den befolkning som lever i städernas ytterområden och i fattigare urbana områden.

Maras består av grupper av ungdomar mellan 8 och 35 år, vars mål är att kontrollera hela stadsdelar eller territorier. Medlemskapet i en mara blir deras livsstil och identitet, och brott deras levnadssätt. Det finns många olika lokala maras, men de två mest fruktade och välkända är Mara 18 och Mara Salvatrucha, båda med ursprung i Los Angeles, USA. Uppskattningar av antalet marasmedlemmar i Centralamerika varierar stort, men siffran ligger sannolikt någonstans mellan 70 000 och 100 000, med flest medlemmar i Honduras, följt av El Salvador och därefter Guatemala.¹

Maras utgör en urban subkultur av en särskild typ, som inte bara ger medlemmarna en känsla av tillhörighet utan även skydd, självkänsla och makt. Deras identitet förstärks av särskilda riter, en egen terminologi och egna symboler, som exempelvis deras många och väl synliga tatueringar. Solidaritet med den egna maran är mycket viktigt och att svika gruppen kan straffas med döden.

Marasmedlemmar ägnar sig inte uteslutande åt brott – de deltar också i den vanliga arbetsmarknaden och delar många fritidsintressen med andra unga människor. Deras kriminella aktiviteter är emellertid omfattande och innefattar såväl utpressning, väpnat rån, överfall och kidnappning som försäljning av droger på gatan.² Mord är vanligt och kan även utföras som en maktdemonstration uppvisning och för att kontrollera gruppens beteende. Marasmedlemmar har också samman-

¹ Dessa siffror avser endast antal medlemmar; antalet "anhängare" är mycket högre. Närvaron av maras i Nicaragua och Costa Rica är (fortfarande) mycket begränsad.

² Listan över vanliga utpressningsaktiviteter innefattar: dagliga eller veckovisa betalningar för att garantera att en persons son eller dotter inte kommer att bli slagen eller våldtagen på väg till eller från skolan; veckovisa eller månatliga betalningar för att maras ska avstå från att konfiskera en persons hem (och installera sig själva där); betalningar för att "skydda" affärer, barer och andra (små) kommersiella företag; en daglig "vägtull" för bussförare och bussägare, etc.

kopplats med lukrativ smuggling av både människor och vapen (från Guatemala till Mexico), och det verkar även som om de utnyttjas som professionella ”torpeder” och mördare av olika grupper inom den organiserade brottsligheten.

Deras främsta strid är den mot rivaliserande gäng och rör kontroll av territorier, vilka vanligtvis identifieras med hjälp av graffiti. I denna kamp kan vem som helst – oavsett ålder – som har en vän eller familjemedlem som tillhör ett rivaliserande gäng ”bli märkt” (våldtagen eller allvarligt skadad) eller till och med dödad – i syfte att förödmjuka fienden och framföra ett budskap. I de tre centralamerikanska länder som är mest drabbade kontrolleras ett stort antal kommuner och/eller stads kvarter fullständigt av olika *maras*.

Allt sammantaget utgör *maras* idag ett allvarligt hot mot fred och utveckling i regionen; gängen sprider sig idag snabbt inom regionen och till Mexiko – och till och med tillbaka till USA.

Under de fem senaste åren har de centralamerikanska *maras* blivit ett konstant och prioriterat tema i den offentliga politiska debatten och ett nästan permanent inslag i medierna. Trots denna konstanta och intensiva uppmärksamhet har vetenskapligt baserad, konkret kunskap om *maras*, deras medlemmar och den miljö de verkar i emellertid varit mycket mager. Detta har begränsat möjligheterna till en konstruktiv dialog om vad nationella och internationella aktörer kan och bör göra, vilket ofta resulterat i en tämligen steril allmän debatt för eller mot den hittills vanligaste (och till synes inte särskilt effektiva) regeringsstrategin – ”att ta i med hårdhandskarna” (eller *mano dura* som det heter på spanska).

Det var mot denna bakgrund som Sida år 2005 beslöt att finansiera en ambitiös tillämpad studie av *maras*, deras dynamik och deras sammanhang. Förslaget till studien kom från costaricanska forskare i företaget Demoscopia S.A. Jämfört med tidigare studier i ämnet kännetecknas denna rapport – som även fått finansiellt stöd från Central American Bank for Economic Integration, CABI – av en innovativ kombination egenskaper.

För det första omfattar den hela regionen. Fokus ligger på El Salvador, Honduras och Guatemala, men även Nicaragua och Costa Rica inkluderas i viss omfattning, vilket ger en allsidig översikt och underlättar jämförelser inom regionen. *För det andra* är den multidisciplinär och *för det tredje* vilar den på en solid empirisk grund.

Detta häfte ger en kortfattad översikt över de viktigaste resultaten av studien av ”*Maras och ungdomsgäng, samhälle och polis i Centralamerika*”. Dess syfte är att tillhandahålla en vetenskapligt baserad introduktion i ämnet och samtidigt tjäna som bidrag till en konkret diskussion – både på nationell och internationell nivå – om en adekvat strategi för att tackla problemet med *maras* och hur man skall gå till väga när det gäller medborgarnas säkerhet, brottsbekämpning och att uppnå en bättre framtid för unga människor i Centralamerika.

Hans Magnusson

Avdelningschef

Regionavdelningen för Latinamerika

Den ursprungliga och fullständiga rapporten finns på spanska, engelska och svenska och kan hämtas i elektroniskt format från följande webbadress: www.sida.se/publikationer

Introduktion

Om studiens mål, omfattning och metoder

Det främsta syftet med studien har varit att generera empiriskt validerad, jämförande kunskap från flera länder i Centralamerika när det gäller grundläggande egenskaper och dynamiken hos den speciella typ av våldsamma ungdomsgäng som går under namnet maras.

En första kategori av aspekter gäller vilka de är (socialt, demografiskt och psykosocialt), varför de har gått med i ungdomsgängen och eventuella skillnader mellan de ungdomar som går med i maras och andra ungdomar som lever i samma område under liknande omständigheter men som inte blir gängmedlemmar. Andra aspekter fokuserar på vad gängen betyder för dessa ungdomar, hur de organiseras och vilka de grundläggande reglerna för medlemmarna är. I detta sammanhang görs även ett första försök att samla in information om och analysera de kvinnliga medlemmarnas särskilda situation. Studien innefattar även vad gängmedlemmarna faktiskt gör, både för sitt uppehälle och hur de använder sin tid i största allmänhet. Dessutom har relationerna mellan gängmedlemmarna och deras ursprungsfamiljer studerats och analyserats, liksom gängens relation till sitt grannskap och till polisen.

Studien försöker även att identifiera nya tendenser i maras' utveckling och aktiviteter som påverkar såväl deras interna dynamik som deras agerande i samhället och det ekonomiska sammanhanget. Studien ger slutligen även viktig information om tillgången på stöd för medlemmar som vill lämna maras och om effekterna av den hittills förda politiken för att bekämpa dessa gäng.

Studiens omfattning är klart regional, med betoning på de tre centralamerikanska länder som drabbats mest (El Salvador, Honduras, Guatemala) men inkluderar även Nicaragua och Costa Rica i rimlig omfattning. Vid informationsinsamlingen har liknande metoder och standarder använts i alla länder, vilket ger en legitim bas för jämförelser.

Eftersom de flesta (eller alla) studier som hittills gjorts om maras utgått från en begränsad empiri (både gällande totalt antal och antal kategorier), var behovet av ett urval med bred sammansättning och ett stort antal intervjuade personer utgångspunkten för denna studie. Allt som allt ingick 3400 personer i urvalet, vilket inkluderade cirka 1 100 marasmedlemmar och före detta marasmedlemmar, cirka 1 200 grannar och släktingar, samt 600 ungdomar från samma kvarter, som ansågs ligga ”i riskzonen” men som inte hade (och inte ville) gå med i maras. (Nedanstående tabell innehåller mer information om urvalets samman-

sättning.) Förutom de grupper som redan nämnts genomfördes strukturerade intervjuer även med representanter för olika relevanta sektorer i varje land, som t.ex. kyrkorna, rättssystemet, lokala butiksägare, regering, media, enskilda organisationer, etc.

Tabell 1. Urvalets storlek och sammansättning

	Guatemala	El Salvador	Honduras	Nicaragua	Costa Rica	Totalt
Manliga medlemmar i maras	122	141	137	98	97	595
Kvinnliga medlemmar i maras	51	55	50			156
F.d. medlemmar	97	90	160			347
Ungdomar i riskzonen	125	135	100	118	130	608
Släktingar	100	100	100			300
Grannar	200	207	237	125	115	884
Polis	25	25	30			80
Lokala affärsägare och ägare av transportmedel	100	108	141			349
Offer	30	23	30			83
Totalt	850	884	985	341	342	3402

För samtliga kategorier i tabellen användes först ett strukturerat frågeformulär. Detta instrument kompletterades sedan med andra metoder (som t.ex. djupintervjuer, psykometriska instrument, etc.) för ett bestämt urval inom varje grupp. Den grupp ungdomar som ingick i kategorin ”ungdomar i riskzonen” valdes alltid från samma kvarter där maramedlemmar (och deras släktingar) intervjuades. En liknande metod användes vid rekryteringen av medlemmar i kategorierna ”släktingar”, ”lokala affärsägare och ägare av transportmedel” och ”grannar”.

Fältarbetet för studien genomfördes under ett helt år mellan första halvan av 2005 fram till mitten av 2006; detaljbearbetning och analys slutfördes i början av 2007. Fältarbetet inleddes med maras själva, eftersom de förmodades utgöra den känsligaste och svåraste gruppen, en förmodan som visade sig vara sann. Processen med att samla in information från maras var komplex och långsam. För det första för att den måste föregås av en förtroendeskapande process av med hjälp av kontakter på lokalnivå. För det andra för att den många gånger avbröts av olika händelser, som t.ex. våldsamma sammandrabbningar (mellan olika maragrupper eller med polisen), arrestering av viktiga medlemmar eller ledare (som måste ge tillstånd till forskarnas närvaro) eller allvarliga hot mot forskarna, såväl från maras som från polisens sida. Intervjuer som skulle genomföras med maramedlemmar i fängelse visade sig också ofta vara komplicerade på grund av att en långdragen process för att söka tillstånd först måste genomföras, både från maraledare och fängelseledning.

Denna studie har liksom alla andra forskningsprojekt sina begränsningar. I denna sammanfattning bör särskilt två av dessa nämnas. Den första är att, även om studien utan tvivel bygger på ett imponerande empiriskt material, så bör det betonas att ungdomsgängens och maras' värld i Centralamerika kännetecknas av ett stort mått av mångfald. Det som gäller för vissa grupper gäller inte nödvändigtvis på samma sätt för

andra. Denna studie gör sålunda inte anspråk på att innefatta information som är representativ för alla maragrupper, men den ger förvisso en god grund för att bättre förstå de huvudsakliga egenskaperna för mycket viktiga grupper som för närvarande gör sig gällande i Centralamerika, såsom de mest kända gängen *Mara Salvatrucha* (MS eller MS-13) och *Pandilla 18* (Mara 18 eller M-18).

Den andra begränsningen är att studien initierades i de tre länder som blivit mest drabbade – El Salvador, Guatemala och Honduras – för att i en något senare fas fortsätta i Nicaragua och Costa Rica. Då situationen i de två senare länderna är mycket mindre allvarlig fick studien där inte samma omfattning och djup. Studiens kärna är därför en analys av situationen i de tre nordliga centralamerikanska länderna, även om data från Nicaragua och Costa Rica ger tillfälle till vissa intressanta jämförelser.

Slutligen några ord om terminologi och definitioner. I denna studie används termerna gäng och mara som om de vore synonyma med varandra, även när så inte helt är fallet. Då studien emellertid sträcker sig över fem länder med olika förhållanden har denna term för enkelhets skull använts på detta sätt.

Andra aspekter av stor vikt för begränsning av och fokus för denna studie är vad vi verkligen menar när vi talar om gäng och maras; hur definierar vi dem? Detta var en viktig fråga redan för cirka 80 år sedan när sociologen Frederick Thrasher publicerade sin banbrytande studie ”*The Gang*” (Gänget) och även om det idag finns en bred samsyn angående vilka de grundläggande elementen i en sådan definition skulle vara är den exakta formuleringen fortfarande en fråga som diskuteras bland socialvetenskapliga forskare. I detta fall har forskarna gjort en något omformulerad version av en brett accepterad definition:

Gäng och maras är relativt stabila ungdomsgrupper som kännetecknas av sin användning av urbana allmänna platser. De tillhandahåller mallar för upprättande av gruppidentiteter och genom sin tillhörighet till dessa grupper organiseras både vardagsliv och ekonomi för medlemmarna. Utan att göra anspråk på något institutionellt ramverk utvecklar de en motkraft som upprätthålls av inledningsvis organiserat våld.

1. Maras som kulturellt fenomen och organisation

Introduktion

I detta kapitel beskrivs maras som en företeelse som tillgodoser sina medlemmars känslomässiga behov, fastställer vissa centrala kännetecken vad gäller deras organisation (både på gatorna och när de befinner sig i fängelse). I kapitlet diskuteras vidare två olika uppfattningar om vilken typ av organisation de idag verkligen har kommit att utgöra, och viss information om de kvinnliga maramedlemmarnas situation och förhållanden presenteras.

Maras och identitetsbyggandet

Maras kan ur många aspekter kanske bäst förstås som ett slags familj. De utgör en emotiv gemenskap som täcker flera olika behov för de unga människor som blir medlemmar. De ger en känsla av tillhörighet och identitet och ger sina medlemmar en känsla av att det finns en mening med deras liv; en känsla som – i de marginaliserade miljöer där de bor – annars är sällsynt. Dessa grupper erbjuder en alternativ identitet, som är knuten till ett kollektiv och som reflekteras och förstärks av delade normer och förväntningar som betonar:

- Vikten av *ett antal initieringsriter* (vars tillämpning emellertid är mindre vanlig än de flesta tror)
- *Normer för internt beteende* (som dock ofta överträds utan allvarliga sanktioner)
- *Ett externt språk för identifiering* samt andra referenssymboler för grupp-tillhörighet och differentiering (som t.ex. tatueringar, graffiti, etc).

Att tillhöra ett gäng betyder även autonomi för medlemmarna genom att de befrias från den vuxenauktoritet som finns i andra delar av deras liv, som t.ex. i deras ursprungsfamiljer, i skolan eller på arbetsplatsen.

Gängmedlemmarna skapar sålunda avskildhet på allmänna platser, där en ny och annorlunda ”familj” upprättas; en familj som skyddar dem och försvarar dem från andra auktoriteter. Samtidigt ersätts emellertid den ursprungliga vuxenauktoriteten av gängets regler. Initieringsriterna – som (när de tillämpas) är förknippade med våld och smärta – markerar inträdet i gänget.

Den emotiva dimensionen av det som maran eller gänget kan erbjuda (inklusive försvaret mot eller avlägsnandet av traditionella vuxenauk-

toriteter) gör dem attraktiva för unga människor; både de som ännu inte nått tonåren och de som är tonåringar, vilket är den åldersperiod när de flesta maramedlemmarna går med i gängen.³ De allra flesta medlemmarna har gått med frivilligt, på grund av gängens attraktionskraft. Aktiv rekrytering verkar vara mycket ovanligt och tvångsrekrytering är så gott som obefintlig.

Organisationens grundläggande egenskaper

Utgångspunkten för organisationen av de gäng som behandlas här är territoriet och utövandet av kontroll över detta. Denna kontroll signaleras externt genom graffiti (som informerar grannarna i vems territorium de bor och sänder budskapet ”*Håll er borta*”!) till andra grupper) och förstärks av det faktum att gänget oftast använder allmänna platser både för sina kriminella- och fritidsaktiviteter. Gänget kontrollerar också vilka som kommer in i kvarteret eller området och hindrar ibland inträde. Att kontrollera territoriet ger makt och möjlighet att upprätthålla en bas för vissa vinstgivande aktiviteter – vilket förstärker identifieringen med gruppen. Det betyder också att man har en säker plats dit andra maras inte enkelt kan ta sig.

Att försvara territoriet hör till de viktigaste uppgifterna och sammandrabbningar med andra grupper som försöker komma in i området är vanliga och kan vara mycket våldsamma. Stadskvarter där flera grupper etablerat sig utan att någon av dem uppnått herraväldet är vanligtvis mycket osäkra områden med hög våldsfrekvens.

Den grundläggande enheten i varje gäng eller mara kallas *clica* och organiseras på lokal kvartersnivå. Flera clicas utgör en *jenga* (som också utgör ett instrument för samordning av clicas från samma område) och tillsammans utgör befintliga jengas *maras-gruppen* ifråga, som t.ex. MS-13 eller Mara 18.

Inom organisationen – där alla medlemmar kallar sig själva *jomies* eller *jombois* – åtnjuter *veteranos* (medlemmar som kom till Centralamerika efter att ha blivit utvisade från USA) särskild respekt, dock utan att inneha någon särskild formell position. De officiella ställningarna inom gänget är relativt få. Det finns en administratör på clicanivå, som kallas *ranflero* och vars uppgift är att sammankalla till möten (*mirin*) som alla medlemmar deltar i; ranfleron fungerar också som gruppens kassör. Sedan finns vad som skulle kunna anses som lokala ledare (som kallas *primera palabra* och *segunda palabra*), som leder mötena och även fungerar som talesmän för respektive clica vid möten på högre nivåer.⁴

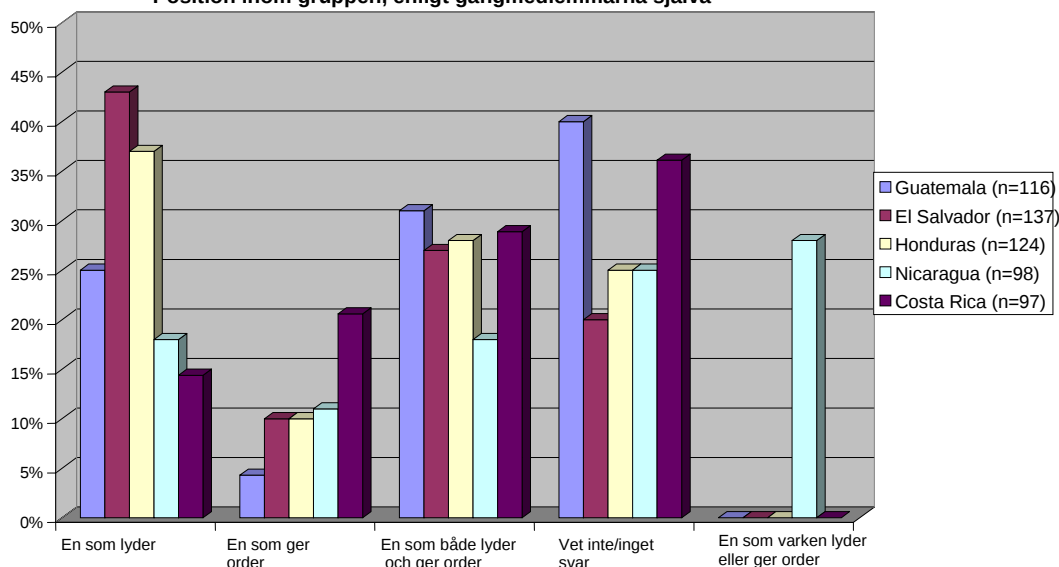
Enligt maramedlemmarna själva är organisationen i huvudsak horisontell och de få positioner som finns över vanlig medlemsnivå förtjänas genom exceptionellt agerande. Gängmedlemmar avfärdar vanligtvis idén om *one big boss* och föredrar i stället att använda konceptet ”ledare”, vanligtvis i pluralis. Vid intervjufrågor om vem som bestämmer när det gäller att godkänna en ny medlem svarade majoriteten i alla fem länder att det gjordes kollektivt av gruppen. Dessutom svarade de flesta tillfrågade maramedlemmar ”inga alls” på frågan om vilka aktiviteter de utför varje dag som beordrats av andra. När de emellertid ombads att beskriva sin egen ställning inom gruppen beskrev intressant nog en stor andel av gängmedlemmarna sig själva som ”en person som lyder order”.

³ De flesta medlemmarna verkar ha gått med när de var mellan 12 och 15 år; medlemskap vid 8–10 års ålder är emellertid inte ovanligt.

⁴ Uttrycken betyder första och andra talare.

Besläktad med frågan om vertikalitet kontra horisontalitet inom organisationen är dess kraft att leva vidare. I detta hänseende verkar de central-amerikanska maras väldigt lika befintliga gäng som studerats i USA och Europa, på så vis att organisationen lätt överlever och ersätter förlusten av en eller flera medlemmar, oavsett om de ansetts vara ledare eller inte. Alla strategier som endast riktar in sig på att arresteras gängledare kommer sålunda att misslyckas.

Figur 1
Position inom gruppen, enligt gängmedlemmarna själva



Riter och normer för gängmedlemmar

Enligt gängmedlemmarna själva är initieringsriten mycket viktig. Syftet med riterna är att den blivande medlemmen visar sin lojalitet mot gänget; riterna är även ett bevis på att medlemskandidaten också har de andra grundläggande egenskaperna som krävs, som t.ex. mod, kunskap i att hantera vapen, förmåga att motstå fysisk smärta och motstå fruktan för döden. En framgångsrikt genomgången rit blir till ett starkt band mellan individen och gruppen.

Att döma av intervjuerna verkar det som om tillämpningen av en initieringsrit för nya medlemmar (som först måste gå igenom en period på flera månader som medlemskandidater) är långt ifrån allmän; mellan 25% och 50% av maramedlemmarna i El Salvador, Honduras och Guatemala uppgav att de inte hade behövt göra något särskilt för att bli medlem i gänget. En stor andel uppger emellertid att de måste göra något eller gå igenom riter för att släppas in i gruppen. Det vanligaste var att utsättas för *brincadera* eller *brinco*, då tre eller fyra medlemmar hoppar på personens kropp för att orsaka smärta, och även sparkar och slår honom/henne. Enligt medlemmarna själva varar detta i 13 sekunder inom Mara Salvatrucha och 18 sekunder inom Pandilla 18. Andra ganska vanliga riter består av utförandet av särskilda uppgifter, som alla är av brottslig natur och som varierar från rån och våldsutövande mot andra gäng till regelrätt mord.

Varje mara skapar sina egna identifieringsattribut som stärker den interna sammanhållningen och signalerar grupptillhörighet utåt. De vanligaste attributen är språket, klädseln, håret, mustascher och tatueringar. Tatueringarna, som avspeglar medlemmens personliga historia inom gruppen, har särskilt stor betydelse. De är tecken på individuella

förtjänster och har godkänts eller givits kollektivt för utfört arbete och utståndna faror som varit till gagn för gänget.⁵

Andra normer som ofta nämns när maramedlemmar själva berättar innefattar följande förbud:

- att använda crack och sniffa lim
- att använda marijuana eller alkohol vid tillfällen då vissa uppgifter skall utföras
- att begå rån eller överfall inom det territorium som kontrolleras av gänget
- att upprätthålla relationer med medlemmar i andra gäng
- att berätta för andra om gängets angelägenheter (förräderi)
- att helt lämna gruppen.

Tillämpningen av de två första förbuden verkar inte ”huggna i sten” och att bryta mot dem anses endast vara en mindre förseelse. Trots detta verkar de ha en viss reglerande funktion genom att de visar när det är tillåtet att ”slappna av”. Efterlevnaden av de tre följande förbuden verkar vara ganska strikt och överträdelse av dessa normer något som anses allvarligt. Vad gäller det sista förbudet som ofta omnämns i texter som handlar om maras – att helt lämna gruppen – verkar det dock finnas olika orsaker som i princip kan göra det tillåtet (som t.ex. om man blir religiöst involverad, om man bildar familj eller får ett heltidsjobb) att bli ”inaktiv” eller att ”lugna ned sig”, vilket antyder att själva begreppet (att lämna gruppen) har flera olika tolkningar.⁶

Sanktioner för mindre förseelser (när sådana tillämpas) består av ritualiserat våld som utförs i grupp mot försyndaren som knuffas in i mitten av cirkeln där han eller hon får motta slag av andra medlemmar i gänget. Grava förseelser medför strängare straff, vilket inkluderar att ge order om att medlemmen skall avrättas.⁷

Anteckningar om särskilda förhållanden för kvinnliga medlemmar

Det finns inte mycket information om de kvinnliga medlemmarnas roll och situation i dessa gäng, och trots stora ansträngningar att innefatta denna dimension i studien blev det svårare än man från början kunnat föreställa sig. Den information som samlades in om vissa aspekter av denna fråga visade sig vara långt ifrån enhetlig, vilket gjorde den svår att tolka; det verkade också finnas ett visst motstånd bland gängmedlemmarna att tala om de kvinnliga gängmedlemmarna och deras roll.

Kvinnor utgör mindre än hälften av alla medlemmar, men deras andel fortsätter att vara viktig och beräknas variera mellan 20 % och 40 %. Enligt ett begränsat men ändå betydande antal uppgiftslämnare verkar det även finnas maragäng som bara har kvinnliga medlemmar.

Kvinnliga medlemmar tenderar att spela en underordnad roll i maras, där typiskt maskulina värden, som aggressivitet, djärvhet och vapenskicklighet premieras. Enligt maramedlemmarna får kvinnliga

⁵ De grundläggande kategorierna tatueringar inkluderar symboler som visar vilken mara som medlemmen tillhör; personliga erfarenheter som att ha suttit i fängelse, livets sorger och glädjeämnen, fiender som bekämpats, nära och kära som dött (särskilt andra medlemmar), svårigheter att lämna maran, etc. Enligt vissa forskare kan typen av, storleken på och mängden tatueringar som varje medlem har ses som ett försök att omvandla en social stigma till något mer emblemiskt.

⁶ Sista kapitlet i denna publikation innehåller mer information om detta tema.

⁷ Detta uttrycks i maraterminologi som att ge någon grönt ljus.

medlemmar delta i beslutsfattandet och sägs kunna inneha viktiga positioner; men i realiteten verkar det som de inte rådfrågas när beslut fattas och de accepteras aldrig som ledare som kan ge order till manliga medlemmar. Liksom en avspiegling av det omgivande samhället, kontrolleras (och utnyttjas) den kvinnliga sexualiteten även inom maras, och det finns andra normer för kvinnor inom gänget. Otrohet, till exempel, straffas inte av gruppen om den otrogne är en manlig medlem, medan kvinnliga medlemmar ofta straffas för samma beteende.

En överväldigande majoritet av de kvinnliga medlemmarna har en make eller partner inom gruppen, vilket betyder att de flesta kvinnliga medlemmar blir mödrar medan de fortfarande tillhör maragruppen. Enligt intervjuerna stannar en tredjedel av de barn som föds inom gänget hos sina föräldrar och deras gäng.

Detta är ett viktigt faktum som bör kommas ihåg och beaktas i diskussioner om hur man bäst skall hantera maras – att dessa våldsamma unga vuxna ofta även är föräldrar som lever med egna barn. Det faktum att det föds barn i maragängen för med sig ytterligare två konsekvenser som också är viktiga i diskussionen om vilken politik som skall föras vis-à-vis dessa gäng. *För det första* innebär det att en del av reproduktionen av nya gänggenerationer kan ske ”inifrån” och att man inte längre behöver förlita sig helt på anslutning utifrån. *För det andra* betyder närvaron av barn som föds inom maran (som antingen bor hos sina mödrar i gruppen eller växer upp hos släktingar utanför) en automatisk involvering av medlemmar från ursprungsfamiljen i ett komplicerat nät av relationer, som innefattar gänget, deras släkt och de lokalsamhällen där de bor.

Effekten av fängelsevistelser för organisationen och dess medlemmar

Eftersom fältarbetet för denna studie innefattade många intervjuer med maramedlemmar och ledare i fängelse (med upprepade djupintervjuer) fick forskarna tillfälle att göra vissa iakttagelser vad gäller fängelsevistelsernas effekt på dessa gäng.

De främsta upptäckterna var, föga förvånande, att fängelsevistelser stärkte gruppsammanhållningen bland medlemmarna och de vertikala egenskaperna i organisationsstrukturen. Det framgick även att det fanns god kommunikation mellan de medlemmar som satt i fängelset och medlemmarna på utsidan. De sistnämnda försåg de fängslade medlemmarna med erforderliga kontanter och varor. I många fängelser hade maramedlemmar (särskilt ledarna) tillgång till droger, mobiltelefoner och ibland till och med till vapen. Ledarna stärktes också i sin position av fängelseledningarna, som vanligtvis använde dem som talesmän i diskussioner om frågor som rörde fängelseordningen.

Kommunikationen mellan fängelserna och världen utanför verkade äga rum utan avbrott, inte bara inom landet utan ibland även internationellt. I El Salvador intervjuade forskarteamet ledare i ett säkerhetsfängelse, det enda fängelse i hela den centralamerikanska regionen där fångar hålls isolerade utan möjlighet att tala med andra, utan att få ta emot besök och utan att få skicka eller ta emot post eller ringa eller ta emot telefonsamtal. En vecka efter det att teamet genomfört en godkänd intervju med två maraledare i detta fängelse fick man – vid genomförandet av fler intervjuer med ledare från samma maragrupp men i Honduras – reda på att en del av samtalen som ägt rum i fängelset i El Salvador redan var kända. Det finns även indikationer på att instruktioner för att genomföra olika kriminella aktiviteter överförs från ledarna i fängelset till gängmedlemmarna på utsidan, vilket signalerar att en fängelsevis-

telse inte innebär något avbrott för ledarna i deras ledarskap.

När resultaten av fängelseintervjuerna sattes samman med resultaten av intervjuer som genomförts med familjemedlemmar till fängslade maramedlemmar och med vissa myndigheter och enskilda organisationer klarnar bilden när det gäller effekten av frekvent frihetsberövande av ett stort antal gängmedlemmar (vilket hittills har varit den vanligaste politiken mot maras):

- den stärkta gruppsammanhållningen mellan maramedlemmar i fängelserna har också lett till stärkt sammanhållning mellan medlemmarna utanför
- maras har blivit ännu våldsammare
- vissa fängelser verkar ha blivit rekryteringsställen för nya medlemmar, unga människor som dittills inte hade varit med i någon mara
- fängslandet avbryter inte kommunikationen mellan medlemmar på insidan och medlemmar på utsidan

Två olika versioner av hur maras är organiserade

Förutom den grundläggande beskrivningen av hur maras är organiserade som ges ovan – en beskrivning som de flesta analytiker och aktörer med kunskaper om maras godtar – existerar två vitt skilda visioner eller uppfattningar om maras.

Å ena sidan finns uppfattningen att dessa gäng är mycket välorganiserade vertikalt, med ett centralt ledarskap eller kommando med regionala och internationella förbindelser, vilket skulle innebära att de själva utgör grupperingar för organiserad brottslighet och som också samarbetar direkt med andra mäktiga aktörer av denna typ, med ett allt större deltagande i handeln av droger, vapen och trafficking. Denna uppfattning av maras som en sorts *superpandilla* med en affärsliknande och internationell struktur är särskilt vanlig i vissa regeringskretsar och har även avspeglats i uttalanden av representanter för Förenta Staternas regering. Å andra sidan finns maras egen version som betonar horisontaliteten och medlemmarnas deltagande i beslutsprocessen.

I detta sammanhang kan resultaten av denna studie sammanfattas enligt följande.

Det finns talrika och väl underbyggda belägg för att det existerar två grundnivåer inom organisationen:

(i) *Vanliga medlemmar eller soldater* (vanligtvis i åldern 12–25 år).

Denna kategori utför konkreta uppdrag och är kända maramedlemmar i det samhälle de verkar i; de är synliga för befolkningen och deras verk samma tid eller livstid är mycket kort.

(ii) *Medlemmar som styr*; ledare på gatan och i fängelser (i åldern 20–30 år).

Denna kategori koncentrerar sig på insamling av information för operationella uppgifter, ger order och gynnas även ekonomiskt och direkt av gängets aktiviteter.

Förutom dessa nivåer inom själva organisationen finns det även grupper utanför som kan dra fördel (både ekonomiskt och politiskt) av maras; grupper som kan påverka maras' aktiviteter och som kan ha mycket att vinna på att inte ta itu med "fenomenet" på ett effektivt sätt. En annan intressant fråga är emellertid om det finns en tredje nivå inom gängen, en nivå som skulle kunna beskrivas som

(iii) *En överordnad (central) kommandonivå*, med följande egenskaper:

- samlar endast in strategisk information
- osynliga för allmänheten och okända för vanliga gängmedlemmar
- tjänar mycket bra ekonomiskt på aktiviteter som utförs av gängen.

Beläggen för att en sådan överordnad nivå faktiskt existerar, kan hittills inte anses vara varken talrika eller väl underbyggda. Indikationer som framkommit i denna studie, att maras under senare år blivit mer involverade i droghandeln och gjort utpressning till en allmän företeelse inom sina territorier kan vara en återspeglning av en central kommandonivå. Det kan emellertid också vara så att gängen blivit relativt starkare och mer institutionaliserade – på grund av den politik som hittills förts mot dem – och att detta misstolkas eller tas för någonting mycket djupare och mer sofistikerat. För att utröna om en sådan överordnad nivå verkligen existerar krävs en separat studie med detta syfte.

2. Vad gängmedlemmar gör

Introduktion

Detta kapitel visar att även om maramedlemmar definitivt är mer inblandade i kriminella aktiviteter än andra unga människor, så delar de också vanliga intressen med andra ungdomar i samma ålder. Gängmedlemmar ägnar sig dessutom inte uteslutande åt brott; de har ofta även inkomst från jobb på den legala arbetsmarknaden och bidrar till familjens ekonomi. Användningen av utpressning inom de områden de kontrollerar verkar emellertid ha blivit allvarigare och mer utbredd och det finns tecken på att maramedlemmar utför tjänster åt grupperingar inom den organiserade brottsligheten.

Kriminalitet och användning av droger

En överväldigande majoritet av de studier som gjorts av gäng och deras medlemmar – på alla breddgrader – visar entydigt på en definitiv koppling mellan att vara gängmedlem och begå brott. Detta bekräftas återigen av denna studie av maras och ungdomsgäng i Centralamerika.

Medan de flesta gängmedlemmarna (från 65 % till 85 %) uppgav att de begått brott, uppgav endast 7–22 % av andra ungdomar som levde under jämförbara förhållanden i samma stads kvarter att så var fallet. Nästan alla gängmedlemmar uppgav vidare att de någon gång blivit arresterade eller fängslade, antingen för att de begått ett brott eller bara för att de var maramedlem. De vanligaste brotten var överfall och rån, följt av mord eller mordförsök.

En annan aspekt där gängmedlemmarna skiljer sig avsevärt från andra unga människor i samma områden är användningen av droger. Följande tabell visar hur ofta droger används av maramedlemmar respektive ”ungdomar i riskzonen” i samma områden i de fem länderna.

Tabell 2. Droganvändning

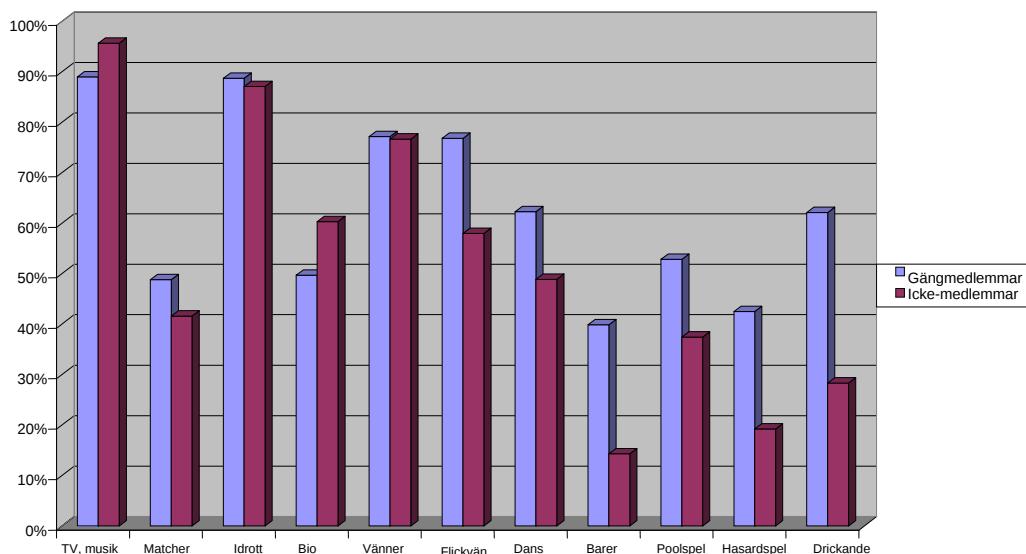
		Alltid eller ibland	Aldrig eller nästan aldrig	Inget svar
Guatemala	Gängmedlem (n=116)	46 %	51 %	3 %
	Icke-medlem (n=68)	0 %	100 %	0 %
El Salvador	Gängmedlem (n=137)	37 %	61 %	1 %
	Icke-medlem (n=86)	1 %	98 %	1 %
Honduras	Gängmedlem (n=124)	65 %	35 %	0 %
	Icke-medlem (n=78)	0 %	100 %	0 %
Costa Rica	Gängmedlem (n=97)	56 %	44 %	0 %
	Icke-medlem (n=74)	12 %	88 %	0 %
Nicaragua	Gängmedlem (n=98)	29 %	67 %	4 %
	Icke-medlem (n=79)	4 %	92 %	4 %

Då detta inte är en longitudinell studie är det omöjligt att avgöra om – och i så fall i vilken utsträckning – de kriminella aktiviteterna ökade (eller underlättades) genom medlemskapet i ett gäng. När det gäller droganvändningen tyder emellertid data från intervjuerna att de flesta gängmedlemmarna i fyra av de fem länderna hade börjat använda droger redan innan de blev gängmedlemmar.⁸

Fritidsaktiviteter och legalt arbete

Bortsett från de kriminella aktiviteterna spenderar gängmedlemmar en stor del av sin tid på samma sätt som andra unga människor. Siffrorna i följande figur är baserade på information från frågeformulär.

Figur 2
Fritidsaktiviteter bland gängmedlemmar och andra ungdomar



Minst två slutsatser kan dras från denna statistik. För det första attraheras båda grupperna i ungefär samma utsträckning av de olika aktiviteterna. För det andra verkar det finnas ett mönster bland gängmedlemmarna att spendera sin tid på ett sätt som mer liknar vuxnas beteenden (besöka barer, delta i hasardspel, dricka alkohol, etc.)

Standardlitteraturen inom kriminologi och ekonomi har haft en

⁸ Guatemala 57%; El Salvador 44%; Honduras 77%; Costa Rica 72%; Nicaragua 65%.

tendens att ge en ganska förenklad bild av sambandet mellan att ha ett jobb och att begå brott, där det ena vanligtvis utesluter det andra. Nyligen genomförda studier – som t.ex. denna – visar emellertid tydligt att unga människor från socialt marginaliserade områden utvecklar överlevnadsstrategier som ofta kombinerar deltagande i den legala/formella ekonomin med kriminella aktiviteter och närvaro på den svarta marknaden.

I alla fem länderna visar gängmedlemmar ett högt deltagande i marknaden för legala ekonomiska aktiviteter, från 26 % i Honduras till mer än 60 % i El Salvador. Den typ av arbete som vanligtvis utförs är okvalificerat arbete och grovarbete (byggjobbare, bilverkstäder, etc) eller enkla kommersiella aktiviteter som t.ex. att sälja begagnade kläder. I svaren på uppföljningsfrågorna framkom även att en majoritet av maramedlemmarna (45 % i Guatemala; 80 % i El Salvador och 85 % i Honduras) regelbundet bidrar ekonomiskt till sina familjer med inkomst från en kombination av ovan nämnda områden. Det faktum att det blir negativa ekonomiska följder för familjerna när gängmedlemmar arresteras eller döms till fängelse är sålunda något som bör beaktas i diskussionen av olika sätt att hantera maras.

Att alltid vara beredd på våld är krävande

Gängen ägnar även mycket kraft och tid i vardagslivet åt att upprätthålla en beredskap för våld som kan komma när som helst. Det kan när som helst bli nödvändigt att reagera på en attack eller själv ta tillfället att anfälla. Det gäller våld från och mot rivaliserande gäng och våld med anknytning till polisen. Att vara utsatt för fara och ha de färdigheter som krävs för att framgångsrikt reagera eller ta initiativ är dimensioner som konsoliderar gruppernas sammanhållning och medlemmarnas identitet.

Konflikterna och våldet mellan olika maragäng handlar i allmänhet nästan alltid om rivaliteten mellan de två stora, traditionella och mest kända maragängen, *Mara Salvatrucha* (MS) och *Pandilla 18* (M-18). Konflikten mellan dessa två mäktiga grupper är så intensiv och oförsonlig att den liknar ett slags inbördeskrig eller en vendetta utan slut.

Denna dispyt färgar även de flesta gängmedlemmarnas vardag. Att alltid vara beredd att reagera på en attack eller utnyttja ett tillfälle till att förödmjuka eller utkräva hämnd blir viktigt; och att alltid tänka i termer av vems territorium du kan komma att passera eller komma i närheten av när du är ute och rör dig är en annan viktig aspekt. Denna konflikt avspeglas också i den egna gruppens jargong och historia, där fiendegänget alltid förringas och dess medlemmar berövas mänskliga egenskaper, medan det egna gänget beskrivs med andra egenskaper.

Konsekvenserna av denna rivalitet är väl beskrivna i följande utdrag från en intervju med en maraledare i El Salvador:

”När jag var liten och gick i skolan kunde jag alltid gå omkring fritt på gatorna. Jag behövde aldrig bekymra mig om något. Polisen brydde sig inte om mig. Jag var fri och kunde göra vad jag ville. Men när jag gick med i gänget förändrades allt. Polisen började trakassera mig. Och i skolan, när jag öppet visade att jag var med i en *pandilla*, reagerade medlemmarna från andra grupper. Jag kunde inte längre röra mig fritt på gatorna. Det kändes alltid som om jag kunde bli påhoppad från alla håll”.

Den ökade användningen av utpressning i gängkontrollerade områden

Data från denna studie tyder på att det har blivit allt vanligare för maras, nästan institutionaliserat, att utkräva ”skatt” inom sina territorier. Denna utpressning tillämpas ofta strikt och genererar en stadig inkomst för gänget. I maras’ jargong och egna beskrivningar tar de betalt för att skydda invånarna inom sina områden. Sanktionerna för utebliven betalning är emellertid dramatiska (bl.a. mord) och sålunda fruktade.

I denna studie tillfrågades grannar och småföretagare (ägare av små butiker, barer och transportmedel) i Guatemala, Honduras och El Salvador om de kände till existensen av tvångsbetalningar till gänget i deras grannskap. I genomsnitt svarade 74 % i kategorin ”grannar” positivt på detta. För affärsidkarna var andelen 77 %. Med tanke på att själva frågan kan framkalla stor rädsla skall svaren tolkas som en massiv bekräftelse på att gängen använder sig av utpressning. I ett antal uppföljningsfrågor tillfrågades grannar och företagare om de själva varit tvungna att göra sådana betalningar. Resultaten redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 3. Har du själv varit tvungen att göra betalningar till gänget?

Land	Individer som intervjuats (n)	Ja	Nej	Vet inte/Inget svar
Guatemala	Företagare (n=100)	19 %	80 %	1 %
	Grannar (n=100)	28 %	24 %	48 %
El Salvador	Företagare (n=108)	17 %	80 %	3 %
	Grannar (n=100)	34 %	12 %	54 %
Honduras	Företagare (n=141)	19 %	80 %	1 %
	Grannar (n=137)	31 %	38 %	31 %

Eftersom denna fråga är laddad, inte bara med rädsla utan även med andra känslor, som t.ex. förödmjukelse, är det sannolikt att ovanstående siffror är underskattade och att det förekommer grova mörkertal. Den stora andel människor i kategorin grannar som helt enkelt valde att inte svara verkar vara en direkt bekräftelse av detta. När det gäller lokala företagare är svarsmönstret annorlunda. Å ena sidan är andelen jakande svar i denna grupp mycket färre än bland grannarna men å andra sidan var det mycket sällan som de direkt undvek att svara på frågan.

Även frekvens och nivå av tvångsbetalningar studerades, liksom betalningssätt. Dagliga eller veckovisa betalningar verkade vara vanligast (i den ordningen). Många betalningar är kontanta – betalning direkt till en person som är känd som gängets inkasserare – men överföringar och insättningar till maramedlemmars bankkonton nämndes också i en överraskande stor andel fall (särskilt av de lokala företagarna).

De data som samlades in tydde dessutom starkt på att de flesta grannarna och företagarna upplevde att tillämpningen av denna typ av utpressning var något ganska nytt som börjat för 2–4 år sedan och därefter blivit allt vanligare. Även betalningsbeloppen sades ha ökat och försök till beräkningar tyder på att den totala summan som en maragrupp (*clica*) samlar in genom tvångsbetalningar i det egna kvarteret kan ligga i närheten av 1000 US-dollar i veckan. Denna upptäckt är anmärkningsvärd i ett internationellt sammanhang (sådana etablerade strukturer har inte påträffats i gängstudier som gjorts i Europa och USA) och kan avspegla en process som innebär både en förändring och en förstärkning och institutionalisering av maras.

Andra data bekräftar maras' förändring och institutionalisering. Tecknen på direkta samband mellan maras, narkotikagrossister och andra representanter för den organiserade brottsligheten förtjänar särskild uppmärksamhet. Det finns idag klara belägg för att maragång verkar som återförsäljare av droger inom sitt territorium, men det finns också tecken som tyder på att de utför tjänster åt den organiserade brottsligheten. Dessa "tjänster" innefattar kidnappning, överfall och utpressning – men i alla de tre länder som är mest utsatta för maras är mord det brott som oftast nämns som beställningsjobb. Detta är information som inte bara kommer från källor vars avsikt kan ifrågasättas (som t.ex. politiska aktörer som vill införa en mer hårdhänt politik när det gäller maras), utan även direkt från grannar och andra lokala källor som anses tillförlitliga.

3. Varför blir vissa unga människor gängmedlemmar?

Introduktion

Vad är det för skillnad mellan ungdomar som går med i gäng och de som aldrig blir gängmedlemmar? Detta är utan tvivel en avgörande fråga för att försöka förstå fenomenet med maras och upprätta en förebyggande strategi. Svaren hittills på denna fråga kan emellertid mycket väl komma som en överraskning för många. En viktig upptäckt är att förutsägbarhet bara är tillämplig på en liten del av gängmedlemmarna, en annan är den stora likheten mellan gängmedlemmar och ungdomar som lever under liknande förhållanden men som aldrig går med i gäng. Förebyggande åtgärder bör alltså inte bara fokusera på individer, utan även ta hänsyn till ett bredare sammanhang.

Två olika frågor

Många gängstudier gör ingen skarp distinktion mellan vad som i verkligheten är två olika frågor: (a) varför gäng bildas och utvecklas, och (b) vad som skiljer individer som går med i gäng från dem som inte blir gängmedlemmar? Dessa frågor blandas ofta ihop och svaren blir ofta en diffus blandning av faktorer. Ett exempel är att både anglosaxiska och centralamerikanska studier hänför gängens ursprung till överskuggande makroekonomiska och sociala faktorer – som t.ex. socioekonomisk marginalisering, minskat socialt kapital, etc. Men i själva verket det är bara en minoritet av de unga människorna i marginaliserade samhällsskikt och områden som går med i de kriminella gängen.

Även om denna analys av de allmänna processerna och orsakerna bakom bildandet av kriminella gäng kan vara väl så sann (och användbar i ett bredare sociologiskt och politiskt sammanhang) säger den oss sålunda mycket litet om vilka de individer är som faktiskt går med i gängen. Det är den dimensionen som stått i fokus för denna studie med avsikten att ge ett bidrag till förbättrade strategier för prevention. För att uppnå detta mål gjordes stora ansträngningar att studera jämförbara grupper av unga människor i denna kontext – d.v.s. både gängmedlemmar och icke-medlemmar av båda könen från samma grannskap och med samma levnadsförhållanden. De främsta resultaten av denna analys presenteras och kommenteras kortfattat i följande avsnitt.

Risikfaktorer bland pojkar och unga män

Analysen i föreliggande studie visar ett antal intressanta skillnader mellan pojkar och unga män som är gängmedlemmar och dem som inte

är det. Dessa skillnader är emellertid inte dramatiska och inte heller tillämpliga på mer än en liten andel av gängmedlemmarna.

För det första tenderar gängmedlemmarna att oftare leva tillsammans med en partner och oftare ha barn, samtidigt som icke-medlemmar som lever med en partner oftare är gifta än gängmedlemmar som lever i par. *För det andra*, vad gäller utbildning, är andelen icke-medlemmar som skrivits in i årskurs 6 mycket högre än motsvarande andel för gängmedlemmar, även om också en majoritet av gängmedlemmarna nått årskurs 6; det var också vanligare bland icke-medlemmar med fortsatta studier. *För det tredje*, vad gäller deras barndom och uppväxt, har gängmedlemmar oftare än icke-medlemmar upplevt våld i hemmet, förlorat en familjemedlem och har dåliga minnen från barndomen. *För det fjärde*, vad gäller deras aktuella sociala sammanhang och deras aktiviteter, har gängmedlemmar oftare någon släkting som också är gängmedlem och tenderar att spendera mer tid tillsammans med vänner (från gruppen) än icke-medlemmar.

Tabell 4. Riskfaktorer för pojkar och unga män

		Gängmedlemmar	Icke-medlemmar från samma grannskap
Civilstånd	Singel	65 %	83 %
	Gift	5 %	8 %
	Samboende	30 %	9 %
Har barn	Ja	42 %	17 %
Utbildning	Inskrivna i årskurs 6	65 %	90 %
Går för närvarande på ett utbildningscentrum	Ja	26 %	46 %
Din far är läs- och skrivkunnig	Ja	91 %	97 %
Vem bor du för närvarande med	Familjen	70 %	90 %
	Andra	30 %	10 %
Typ av barndomsminnen	Negativa/mörka	30 %	13 %
Våldsamt familjemiljö	Ja	45 %	25 %
Övergivet av familjen	Ja	42 %	21 %
Dödsfall i familjen	Ja	34 %	20 %
Fysiskt våld i familjen	Ja	28 %	11 %
Släkting eller vän är gängmedlem	Ja	34 %	13 %
Träffa vänner som en aktivitet	Alltid	71 %	48 %

När man letar skillnader mellan de två grupperna blir slutsatsen att de definitivt existerar. Ett exempel på detta är att det endast är 13 % av icke-medlemmar som har negativa minnen från sin barndom medan motsvarande siffra för maramedlemmar är mer än dubbelt så hög (30 %). Även om detta utan tvivel är en hög siffra antyder den ändå att en överväldigande majoritet av maramedlemmarna inte har denna sorts bakgrund; inte heller kommer de från våldsamma familjer eller har övergivits. Det skulle följaktligen definitivt vara relevant om program för sekundär prevention tillämpade dessa kriterier, men det skulle säkerligen inte vara tillräckligt.

Risikfaktorer bland flickor och unga kvinnor

Även om de flesta studierna av gäng och risken för anslutning inte delar upp riskfaktorerna efter kön visar hittills rapporterade data i internationell litteratur följande:

- färre riskfaktorer har hittills identifierats för kvinnor än för män
- de riskfaktorer som identifierats för kvinnor är vanligtvis också tillämpliga på män, och
- vissa riskfaktorer verkar vara specifika eller mer vanliga för kvinnor.

Resultaten från denna studie uppvisar ett mönster som stämmer med ovanstående; de identifierar även riskfaktorer som är vanligare för flickor och unga kvinnor i den centralamerikanska miljön.

Tabell 5. Riskfaktorer för flickor och unga kvinnor

		Gängmedlemmar	Icke-medlemmar från samma grannskap
Civilstånd	Singel	62 %	73 %
	Gift	3 %	14 %
	Samboende	31 %	11 %
Har barn	Ja	57 %	36 %
Utbildning	Inskrivna i årskurs 6	63 %	91 %
Går för närvarande på ett utbildningscentrum	Ja	26 %	46 %
Din far är läs- och skrivkunnig	Ja	94 %	99 %
Typ av barndomsminnen	Negativa/mörka	47 %	16 %
Våldsam familjemiljö	Ja	63 %	24 %
Övergivet av familjen	Ja	42 %	21 %
Dödsfall inom familjen	Ja	41 %	19 %
Fysiskt våld i familjen	Ja	62 %	13 %
Släkting eller vän som är gängmedlem	Ja	40 %	17 %
Träffa vänner som en aktivitet	Alltid	71 %	34 %

Obs!: Siffror i fetstil (för gängmedlemmar) visar på stora skillnader jämfört med den manliga populationen.

Ovanstående tabell vittnar om flera viktiga skillnader mellan den manliga och den kvinnliga gängpopulationen som analyserats i denna studie. Kvinnliga gängmedlemmar har mycket oftare upplevt våld inom familjen och har oftare varit utsatta för andra traumatiska omständigheter. En del av förklaringen av dessa skillnader kan härledas till en analys av det accepterade mönstret för socialisering av flickor, som är både mer begränsat och striktare än för pojkar.⁹

Gängmedlemmars relativa normalitet

I massmedia och den officiella debatten beskrivs maramedlemmen vanligtvis som en onormal person, helt olik vanligt folk. Slutsatserna från denna studie – baserade på psykometriska tester om värden, sociala relationer och livsprojekt – visar emellertid att det i alla fem länder finns

⁹ En annan slutsats i denna studie som verkar logisk i detta sammanhang är att en betydligt större andel kvinnliga medlemmar (jämfört med manliga) redan hade börjat använda droger innan de blev maramedlemmar.

slående likheter mellan gängmedlemmarna och annan ungdom i samma grannskap.

Detta gäller nästan alla analyserade aspekter, t.ex. deras attityd vad gäller behov av lagar och deras tillämpning; vad som utgör ett brott; vikten av religion, familj och vänner; deras uppfattning om myndigheter, regering och polis, etc. När det gäller skillnaderna är gängmedlemmarna mer våldsbenägna i hanteringen av vissa situationer och de betonar också oftare behovet av kamp för att ta sig fram i livet. Utbildning som ett viktigt instrument för att genomföra det personliga livsprojektet nämns oftare bland unga människor som inte är gängmedlemmar.

Slutsatser

Även om vissa egenskaper återfinns oftare bland gängmedlemmar än bland andra unga människor från jämförbara förhållanden gäller detta bara en minoritet. Det finns inga faktorer eller parametrar som genom sin förefintlighet förutsäger huruvida en person kommer att bli gängmedlem eller ej, utan det handlar snarare om en viss kombination av individuella och kollektiva förhållanden och situationer. Generellt kan sägas att det också finns flera likheter än skillnader mellan gängmedlemmar och andra unga människor från samma grannskap vad gäller deras värden och uppfattningar om världen. Detta antyder att förebyggande åtgärder måste beakta det bredare sammanhanget i stället för att försöka hitta förklaringar som bygger på enskilda faktorer.

Samtidigt finns det emellertid vissa faktorer – som t.ex. våldsamma miljöer och våldsamma familjer – som verkar vara indikatorer för benägenheten att bli gängmedlem (särskilt bland kvinnor). Att göra dessa faktorer till kriterier för förebyggande åtgärder skulle sålunda sannolikt – förutom att det är nödvändigt av andra skäl – också vara viktigt för att minska gänganslutningen.

En annan slutsats av resultaten i denna studie är att gängmedlemmar är unga människor som, i ett förhöjt tempo, rör sig mot eller tvingas in i ”vuxenlivet” – genom att bli föräldrar, bo ensamma, lämna skolan, generera inkomster, etc – och därmed snabbt förlorar sin ungdomsperiod utan att nödvändigtvis vara mogna nog att framgångsrikt hantera sådana stora förändringar. Detta iakttagna livsmönster bör i sitt sammanhang också beaktas vid upprättandet av förebyggande program.

4. Gängen och deras grannskap

Introduktion

Detta kapitel ger en kortfattad beskrivning av relationerna mellan gängmedlemmarna och deras omedelbara sociala sammanhang – deras familjer och deras grannskap. Denna dimension är ofta förbisedd, både vid utformande av gängstudier och vid utarbetandet av policies som syftar till att hantera och förhindra problemet. Som denna studie emellertid visar är denna aspekt mycket viktig för vidtagandet av effektiva och konstruktiva åtgärder.

En viktig och komplicerad relation

Som visats av de relativt få gängstudier som betonar betydelsen av denna aspekt tenderar relationerna mellan gängmedlemmar, deras familjer och grannskapet att vara motsägande och tvetydiga samtidigt som de är starka och mycket viktiga. Gängmedlemmar utsätter sina familjer och sitt grannskap för lidande, men tillhör även familjenätverk som utgör en del av det lokala sociala kapitalet, vilket hämmar det lokala samhällets kapacitet att begränsa och kontrollera gängets beteende.

I Latinamerika – där marginella urbana samhällen ofta kan vara relativt övergivna av staten – kan gängen också kliva fram och delvis ersätta frånvaron av offentliga resurser, auktoritet och makt. Detta gör relationerna mellan gäng och samhälle ännu mer komplicerade och svårhanterliga för dem som vill intervensera. Ansträngningar som syftar till att verkligen involvera samhället i gängkontroll måste därför använda andra metoder än sådana som försöker skilja gängmedlemmarna från deras sociala sammanhang. Även om gängmedlemmarna skrämmar lokalbefolkningen och anses orsaka problem får det inte glömmas bort att de tillhör samma lokala, sociala väv och samtidigt ses som grannar, kusiner, bröder och föräldrar som bor i samma kvarter.

Två grupper, två uppfattningar

Uppfattningarna om gängmedlemmar varierar stort inom ett grannskap, med deras ursprungsfamiljer som ytterlighet på ena kanten och resten av samhället på den andra. Majoriteten av ursprungsfamiljerna ser dem i allmänhet som unga människor som saknar möjligheter eller som är "offer för systemet" (El Salvador 56 %; Guatemala 67 % och Honduras 80 %), medan majoriteten av lokalbefolkningen främst ser dem som

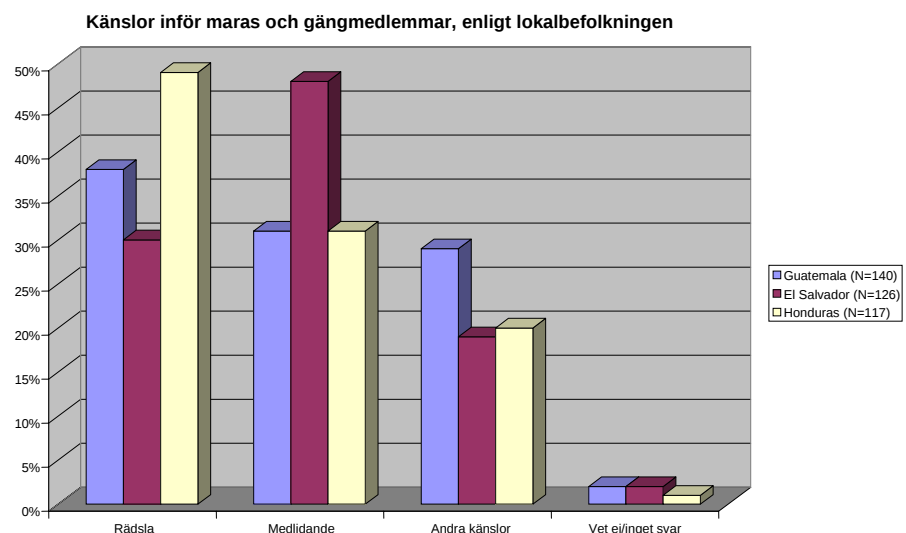
”farliga” (El Salvador 62 %; Guatemala 70 % och Honduras 76 %).¹⁰

De flesta grannar som intervjuades om gängens påverkan på lokalsamhället bekräftar att den främst varit negativ. Förutom aspekter som ”folk är rädda” och ”folk vill helst inte gå ut efter mörkrets inbrott” svarade en hög andel grannar också att närvaron av maras i deras kvarter haft en negativ påverkan på barns och ungdomars intresse att fortsätta studera och/eller anstränga sig för att få en yrkesutbildning.¹¹

Mellan 15 % och 33 % av populationen sade sig också ha blivit direkt drabbade av maras (överfall och rån, hot och utpressning, misshandel, etc). Dessutom uppgav en betydande procentandel småföretagare i de relevanta grannskapen (lastbilsägare, ägare av små butiker och barer, etc.) att de (förutom de tvångsbetalningar som nämnts tidigare) att de varit tvungna att tillfälligt stänga sin rörelse på grund av konsekvenser som hade samband med närvaron av maras i deras grannskap.

Trots dessa resultat uppgav dock en hög andel av lokalbefolkningen att de var vänner med en eller flera gängmedlemmar (El Salvador 41 %; Guatemala 19 %; Honduras 17 %). Summan av allt detta verkar komma väl till uttryck i svaret på frågan om vilka känslor lokalbefolkningen har visavi gängmedlemmar i deras samhälle, vilket visade sig vara en kombination av fruktan och medkänsla.

Figur 3



Två andra upptäckter av stort intresse i detta sammanhang är först och främst att de grannskap som är utsatta för maras och gäng också verkar vara samhällen nästan helt utan någon lokal organisering. På frågor om samhällsorganisation och kollektiva initiativ svarade en överväldigande majoritet att sådant inte existerade (El Salvador 88 %; Guatemala 87 %; Honduras 90 %). Denna siffra var nästan densamma i Costa Rica (85 %), men avsevärt lägre i Nicaragua (78 %). För det andra uttryckte en majoritet av lokalbefolkningen även ett intresse för att delta i program för prevention och återintroduktion av gängmedlemmar i samhället

¹⁰ Dessa skillnader i uppfattningen har naturligtvis samband med de känslomässiga band som fortfarande existerar mellan gängmedlemmarna och deras ursprungsfamiljer, men attityden bland släktingar kan också påverkas av det faktum att allmänhetens första svar på frågan om varför vissa människor blir gängmedlemmar är att det beror på brister inom familjen. Att säga att min son eller dotter har blivit gängmedlem därför att han/hon saknar möjligheter i samhället och/eller är ett offer för systemet kan nog vara sant i vissa fall, men det fritar också den enskilda föräldern från skuld.

¹¹ El Salvador 58 %; Guatemala 58 %; Honduras 90 %.

(El Salvador 45 %; Guatemala 52 %; Honduras 66 %; Nicaragua 67 %; Costa Rica 70 %).

Slutligen var en överväldigande majoritet bland gängmedlemmarnas släktingar och ursprungsfamiljer i grannskapet mycket oroade av det faktum att deras son eller dotter var maramedlem; den främsta källan till denna oro var risken för att han eller hon skulle bli dödad. De flesta familjer som hade söner eller döttrar i en mara uppgav också att detta hade en negativ påverkan inom familjen, med förlorad tillit och sammanhållning och negativ intern kommunikation. Viktigt i sammanhanget är också att mer än hälften av familjerna uppger att deras relationer med grannarna påverkats negativt på så sätt att de nu betraktas med motvilja och förakt och att de känner att grannarna undviker kontakt.

Stor efterfrågan på hjälp utifrån men nästan ingen erbjuds

Enligt familjerna själva har de flesta gjort stora ansträngningar för att avskräcka sina söner och döttrar från att gå med i gängen. Även när de misslyckats i sina försök upprätthöll en stor andel av familjerna (särskilt i El Salvador) kontakten med sin son eller dotter i gänget och gjorde fortsatta ansträngningar för att få dem att lämna gänget. En dramatisk upptäckt i detta sammanhang är den stora efterfrågan på stöd och hjälp utifrån (genom statliga och andra institutioner) som uttrycks från de familjer som fortfarande upprätthåller en stark vilja att få sin son eller dotter att lämna gänget, jämfört med de mycket få erbjudanden om stöd som faktiskt existerar.

Statliga och andra offentliga institutioner verkar vara helt frånvarande i detta sammanhang – i stället för att utnyttja familjernas och samhällets vilja till intervention; det är endast enskilda organisationer, främst olika kyrkor, som tar något initiativ inom detta område. Enligt de familjer som intervjuats hade de nästan aldrig kontaktats av någon organisation eller institution som arbetade proaktivt med att besöka familjer i relevanta grannskap. Detta gällde både polis och sociala myndigheter, men även andra icke-statliga organisationer. Nästan alla familjer i denna studie uppgav att de aldrig hört talas om något program i deras grannskap för återintroduktion eller prevention relaterat till gängmedlemmar (El Salvador 95 %; Guatemala 95 %; Honduras 90 %).

Sammanfattningsvis kan sägas att många maramedlemmar har ursprungsfamiljer och samhällen som fortfarande engagerar sig, som uttrycker en tydlig vilja att göra någonting och som tigger och ber om hjälp utifrån. När detta stöd väl kommer till stånd och hittar fram till de utsatta samhällena kommer dessa familjer (liksom även grannar som vill att deras områden skall bli bättre) sannolikt att utgöra uthålliga och värdefulla bundsförvanter i denna svåra men nödvändiga strävan.

5. Polisen, lokalsamhällena och gängen

Introduktion

Polisen representerar gängens första och huvudsakliga kontakt med rättssystemet. Polisen är ofta också den enda statliga institution med kontinuerlig närvaro i de drabbade grannskapen. Denna situation har ytterligare förstärkts genom tillämpningen av repressiva strategier ("hårdhandskarna") mot gängen. Relationen till polisen är därför av stor betydelse vid diskussioner om hur den pågående situationen med gängkontroll och gängvåld skall hanteras och hur program för återintroduktion och prevention skall startas. I detta sammanhang utgör omfattningen av korruption inom polisen och allmänhetens brist på tillit allvarliga problem som måste hanteras.

Korruption inom polisen

Av de länder som ingår i denna studie är uppfattningen om polisen allra sämst i Guatemala, där medborgarna inte bara är väl medvetna om att det finns omfattande korruption inom poliskåren, utan också känner till de direkta länkar som existerar mellan polisen och den organiserade brottsligheten, särskilt när det gäller droger. Det finns även starka indikationer om social rensning (utomjuridiska avrättningar av gängmedlemmar och gatubarn) med aktivt deltagande från polisen. I El Salvador och Honduras är uppfattningarna om polisen något mindre negativa, men ändå i huvudsak mycket lika.

I Costa Rica är polisens anseende väsentligt bättre och anklagelser om den typ av rena kriminella aktiviteter som nämnts ovan är sällsynta eller obefintliga. Ändå svarade en fjärdedel av de i studien ingående costaricanska medborgarna att de uppfattade polisen som korrumpierad. Det är endast i Nicaragua som polisen har ett ganska gott anseende och där allmänheten uttrycker stor tillit.

En stor andel före detta maramedlemmar – vilka i detta sammanhang utgör särskilt intressanta källor – bekräftar vidare att gängen gör regelbundna betalningar (mutor) till polisen. Den genomsnittliga andelen av före detta gängmedlemmar som hävdar att polisen tar emot mutor (i El Salvador, Guatemala och Honduras) uppgår till 77 % i El Salvador och så mycket som 88 % i både Guatemala och Honduras. Detta fenomen verkar bekräftas av polismän som tillfrågats i dessa länder; de flesta (mer än 50 %) svarade jakande på frågan om de trodde att det fanns korruption inom poliskåren.

Ytterligare en aspekt som avspeglar ännu en dimension av korruption

inom polisen framkom när människorna i de påverkade grannskapen tillfrågades om var de trodde att gängen fått sina vapen från. Det vanligaste svaret på denna fråga (mellan 25 % och 35 % i Guatemala, El Salvador och Honduras) var ”från polisen”, vilket gav antydningar om en annan viktig och direkt länk till gängen.

Repressiva åtgärder jämfört med andra strategier

Den lokala befolkningen i områden som påverkas av gängen uttrycker, som tidigare visats, stor oro och skulle vilja ha stöd utifrån med att hantera situationen och upprätta planer för prevention. Hittills har de emellertid bara sett uttryck för repressiv politik – bestående av polispatrullering, massarrester, etc. – från en poliskår som de anser vara starkt korrumperad. De har i allmänhet inte heller kunnat iaktta några bestående positiva effekter.

Intressant i sammanhanget är att en betydande andel av de polismän som intervjuats av forskarna för denna studie också ansåg att det krävs förebyggande åtgärder för att lösa problemet. Samtidigt verkar de medvetna om att en sådan politik endast skulle vara möjlig om relationerna mellan polisen och grannskapet utmärktes av tillit och samarbete något som polisen själva bekräftar vanligtvis inte är fallet idag.

Slutreflektioner

Det lidande och de problem som många grannskap upplever på grund av gängaktiviteter förvärras av omfattande poliskorruption. I detta sammanhang verkar korruptionen vara så omfattande att det finns fall då själva poliskåren är länkad till gängen och aktivt involverade som medbrottsling eller till och med som garanti för de kriminella aktiviteternas fortgång.

Där så är fallet blir gängen och polisen allierade, och mutorna (eller kvoten) till polisen betalas av den lokala befolkningen genom till exempel utpressningsplaner som gängen sköter. Det finns i flera fall tecken på en sådan symbiotisk relation mellan gängen och polisen, där befolkningen lämnas helt försvarslös.

Även om den ovan beskrivna situationen förhoppningsvis fortfarande utgör undantag står det klart att alla ansträngningar för att införa en politik med prevention och återintroduktion i någon betydande omfattning kommer att kräva en definition av hur poliskorruptionen skall bekämpas och broar byggas till lokalsamhällena.

6. Att lämna gänget: inte enkelt men möjligt

Introduktion

Att bli medlem i gänget är till synes enkelt, men att lämna gruppen är en svår process och ofta inte särskilt lockande. Gänget erbjuder tillhörighet, identitet, skydd och vänner, och sannolikt också en del ekonomiska fördelar. Om en medlem vill gå ur kan gänget motarbeta detta och hota med repressalier. Utanför gruppen finns inte mycket att få för unga människor från dessa urbana områden, och att ha varit en maramedlem – vanligtvis med många synliga tatueringar – orsakar oftast social avvisning. Detta sista kapitel utforskar hur det är att lämna gruppen och gängmedlemmarnas längtan efter ett annat liv; det identifierar också några möjliga vägar för framtida agerande.

Regler för att lämna gruppen – enligt gruppens berättelse och i verkligheten

Enligt gruppens officiella berättelse är det förbjudet att lämna gänget; det jämförs i princip med desertering, vilket kan innebära att bli dömd till döden. Gruppens historia innehåller emellertid även vissa undantag från denna regel, undantag som kan accepteras som giltiga av gängets basenhet och därmed befria medlemmen från sanktioner.

”Så här är det (...), om du har tillhört en maragrupp och inte vill fortsätta, inte vill vara aktiv längre, finns det tre viktiga saker som de respekterar. För det första: du blir väldigt respekterad om du har blivit kristen....det kan i själva verket vara vilken religion som helst, men det måste vara på riktigt, du får inte leka med saker som har med Gud att göra....det andra är om du har fru och barn och vill bilda familj, och det tredje är när du har familj och kan få ett jobb... men då ska du hålla dig till det och inte hålla på med annat, de får inte se dig dricka och röka, använda droger...” (*Före detta maramedlem, M-18, Guatemala*)

Utan att något av de tre ovannämnda kriterierna har uppfylls kan det ändå finnas en möjlighet att gå ur gruppen utan problem, men det sägs bero på tidigare individuella förtjänster och på ett beslut inom gruppen.

”Det är inte omöjligt, men ...du måste fråga de andra medlemmarna och dina meriter måste hålla för granskning....d.v.s. saker som talar för dig inom gänget...att ha dödat någon, att ha gjort det ena eller det andra. Det är sådana saker de tar med i sitt övervägande om de ska ge dig

tillstånd eller inte, vad du har gjort för gänget (...) och om du förtjänar det eller inte.” (*Maraledare i Guatemala*)

Om någon lämnar gruppen utan rådfrågan eller tillstånd kan det, enligt denna ledare, resultera i allvarliga repressalier, inklusive att få ”grönt ljus”, d.v.s. en dödsdom.

På frågan om det fanns några hinder att lämna gruppen svarade emellertid en hög andel av de i studien ingående manliga gängmedlemmarna ”inga alls” (El Salvador 69 %; Guatemala 68 %; Honduras 65 %). Intressant nog var denna siffra betydligt högre bland de kvinnliga medlemmarna (El Salvador 83 %; Guatemala 76 %; Honduras 88 %).

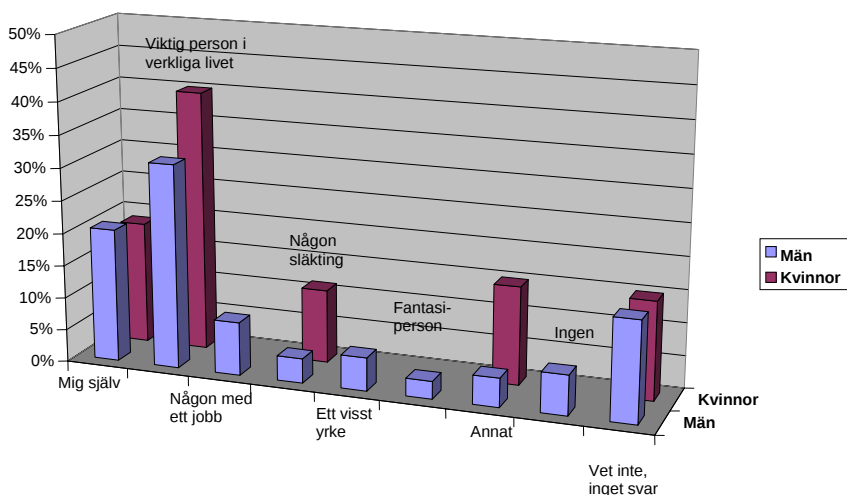
En analys av vad de intervjuade gängmedlemmarna säger i detta sammanhang kan ge vid handen att de inte menar att lämna gruppen helt och definitivt utan snarare hänvisar till kriterier eller tillstånd att ”lugna ned sig” eller ”vara inaktiv”. I verkligheten verkar det emellertid handla mer om ideologi än reella konsekvenser – d.v.s. så länge som den som lämnar gruppen inte betar sig på ett sätt som gör honom eller henne till en ren förrädare.

Många gängmedlemmar vill lämna gruppen

En annan upptäckt är att en mycket stor andel av maramedlemmarna (mellan 44 % och 55 %) uttryckte en önskan att leva en annan sorts liv. Dessa unga människor uppger i allmänhet att de skulle vilja ha ett jobb eller möjligheter att studera så att de skulle kunna lämna gänglivet bakom sig. En majoritet av maramedlemmarna uppger att de har tänkt på att förändra sina liv inom en nära framtid (El Salvador 75 %; Guatemala 53 %; Honduras 68 %). Dessa data stämmer med uppfattningar inom deras ursprungsfamiljer om att deras son eller dotter verkligen har velat lämna gänget eller inte. En stark majoritet av dessa släktingar sade också att de ansåg det helt möjligt för deras barn att lämna gänget och (åter)introduceras i samhället – förutsatt att de fick stöd utifrån.

Vid en fördjupning i ämnet alternativa livsprojekt sade en majoritet av gängmedlemmarna att de skulle vilja byta sitt nuvarande liv mot studier eller ett fast jobb. När de tillfrågades om vem de skulle vilja vara i framtiden svarade en betydande andel ”mig själv” medan en majoritet (som bland de flesta andra ungdomar) svarade ”en viktig person”. Intressant nog bestod den typ av viktiga personer de intervjuade hänvisade till

Vem skulle du vilja vara?
(Manliga gängmedlemmar N=377; kvinnliga N=80)



framför allt av idrottsmän, sångare och skådespelare; d.v.s. personer som inte representerade brott eller var på kant med samhället utan snarare var både berömda och brett accepterade.

Andra svar med liknande innebörd att ha en fast inkomst och vara socialt accepterad – representeras av kategorierna någon med ett jobb och ”ett visst yrke.”

Senare tillfrågades gängmedlemmarna vad de trodde att de skulle göra om två respektive tio år. När det gällde den nära framtiden (2 år) trodde en stor andel av dem som svarade, mellan 33 % och 44 %, att de då skulle leva en annan sorts liv, medan alternativen ”vara i fängelse” eller ”vara död” tillsammans fick mellan 8 % och 21 %. När de tillfrågades om vad de trodde att de skulle göra om tio år hoppades en betydande andel att de fortfarande skulle leva en annan sorts liv, dock med en något nedåtgående tendens jämfört med perspektivet om den nära framtiden (inom 2 år). En stor andel, mellan 11 % och 30 % i de tre länderna, hade valt alternativet vara död. Dessa variationer i den personliga uppfattningen om framtiden ganska optimistisk när det gäller ett perspektiv på 2 år och mycket mindre optimistisk när perioden utökas till 10 år kan avspegla en kombination av en önskan att lämna gruppen och en realistisk uppfattning av situationen. Att klä en sådan bedömning i ord skulle kunna låta på följande sätt:

Min önskan att lämna gruppen är verklig och jag hoppas att jag har gjort det inom en nära framtid (2 år i detta fall). Men att lämna gruppen (och hitta något annat) är svårt och inte alls givet, och har jag inte lyckats inom denna tidsperiod blir oddsen annorlunda, inte minst för att livet som gängmedlem är farligt.

Avslutningsvis kan sägas att svaren från manliga och kvinnliga medlemmar skiljer sig åt på två viktiga punkter när det gäller uppfattningen om framtiden. För det första tror en mycket högre andel kvinnliga medlemmar att de kommer att leva ett liv utanför gänget, både inom den nära framtiden och om 10 år och för det andra tror en avsevärt högre andel manliga maramedlemmar att de då kommer att vara döda.

Sammanfattning

Att lämna gänget är inte lätt men möjligt, men försvåras på grund av fyra huvudskäl:

- (i) fruktan för repressalier från gänget
- (ii) förlusten av ekonomiska fördelar som gängmedlem
- (iii) bristen på möjligheter ”därute” och på stöd från myndigheterna
- (iv) rådande social utstötning av personer som har varit med i *maras*

En betydande andel maramedlemmar uttrycker sin önskan att lämna gänget och börja ett nytt liv, drömmer om att få ett jobb eller möjligheter till utbildning. Inom dessa områden har emellertid ingenting eller så gott som ingenting hittills erbjudits gängmedlemmar, eftersom politiken hittills har varit starkt dominerad av ”hårda” eller repressiva åtgärder.

Eftersom effekten av denna politik i huvudsak har varit kontraproduktiv – stärkt sammanhållningen mellan gängmedlemmarna och trappat upp våldsnivåerna – borde tiden vara mogen för en mer integrerad strategi. En sådan strategi bör tillgodose den till synes starka efterfrågan bland gängmedlemmar, deras familjer och grannar på åtgärder för återintroduktion och prevention.

Halving poverty by 2015 is one of the greatest challenges of our time, requiring cooperation and sustainability. The partner countries are responsible for their own development. Sida provides resources and develops knowledge and expertise, making the world a richer place.



SWEDISH INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION AGENCY

SE-105 25 Stockholm Sweden
Phone: +46 (0)8 698 50 00
Fax: +46 (0)8 20 88 64
sida@sida.se, www.sida.se